

แนวทางการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนเพื่อการพึ่งพาตนเองอย่างยั่งยืน จังหวัดอุทัยธานี

The Guidelines for Community Economic Development for Sustainable Self-Reliance Uthai Thani Province

รติพงษ์ เรืองพูล¹ และ ไพศาล เครือแสง²

Ratipong Rungpoon¹ and Phaisan Khruesaeng²

Received: 21 June 2025; Revised: 18 August 2025; Accepted: 24 August 2025

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) บริบท และสภาพปัจจุบันในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนเพื่อการพึ่งพาตนเองอย่างยั่งยืน 2) ปัญหา และความต้องการในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนเพื่อการพึ่งพาตนเองอย่างยั่งยืน และ 3) แนวทางการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนเพื่อการพึ่งพาตนเองอย่างยั่งยืน จังหวัดอุทัยธานี การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ เก็บข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลหลัก จำนวน 20 คน ประกอบด้วย คณะกรรมการพัฒนาการเกษตรและสหกรณ์จังหวัดอุทัยธานี จำนวน 5 คน และผู้แทนภาคประชาชนจากทั้งหมด 8 อำเภอ จำนวน 15 คน คัดเลือกผู้ให้ข้อมูลด้วยวิธีการเลือกแบบเจาะจงเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสาร และการสัมภาษณ์แบบเชิงลึก การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหาแบบอุปนัย

ผลการศึกษาพบว่า บริบทของเศรษฐกิจชุมชนจังหวัดอุทัยธานี มุ่งเน้นการพัฒนาเกษตรปลอดภัย การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ และการยกระดับเศรษฐกิจชุมชน เพื่อนำไปสู่ความยั่งยืนและความสุขของประชาชนในจังหวัด กรอบทิศทางการพัฒนาจังหวัดอุทัยธานีมุ่งสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน พบว่าปัญหาและความต้องการในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนเพื่อการพึ่งพาตนเองอย่างยั่งยืน พบปัญหา ดังนี้ 1) ปัญหาด้านการวางแผน 2) ปัญหาด้านการจัดการองค์กร 3) ปัญหาและความต้องการด้านผู้นำ 4) ปัญหาด้านการควบคุม 5) ปัญหาด้านการควบคุม ซึ่งแนวทางการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนเพื่อการพึ่งพาตนเองอย่างยั่งยืน จังหวัดอุทัยธานี มีดังนี้ 1) ด้านการวางแผน การวางแผนร่วมกับชุมชน การพัฒนาข้อมูลที่ถูกต้องและเพียงพอ และการวางแผนให้สอดคล้องกับบริบทของชุมชน 2) ด้านการจัดการองค์กร การพัฒนาการเงินและการบริหารงบประมาณ การพัฒนาองค์ความรู้และการฝึกอบรม และการหาช่องทางการตลาด 3) ด้านผู้นำ การพัฒนาวิสัยทัศน์และความสามารถในการบริหาร และการพัฒนาเครือข่าย และการปรับตัวและการนำเทคโนโลยีมาใช้ 4) ด้านการควบคุม การพัฒนาระบบติดตามและประเมินผลที่มีประสิทธิภาพ การบังคับใช้กฎระเบียบและมาตรฐานการทำงาน 5) ด้านการมี

^{1 2} คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์; Master of Political Science student, Faculty of Humanities and Social Sciences, Nakhon Sawan Rajabhat University
Corresponding author, e-mail: ratipong1810@gmail.com

ส่วนร่วม การพัฒนาความตระหนักและความสนใจของประชาชน การส่งเสริมการมีส่วนร่วม การพัฒนากลไกการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ

คำสำคัญ: เศรษฐกิจชุมชน; การพึ่งพาตนเอง; ความยั่งยืน

Abstract

This research article aims to study 1) The context and current conditions in developing the community economy for sustainable self-reliance 2) The problems and needs in developing the community economy for sustainable self-reliance; and 3) The development guidelines for the community economy for sustainable self-reliance in Uthai Thani Province. This research is a qualitative study. Data were collected from 20 key informants, consisting of 5 members of the Uthai Thani Provincial Agricultural and Cooperative Development Committee, and 15 representatives from all 8 districts of the province. The key informants were selected using purposive sampling. Data were gathered from documents and in-depth interviews. The data analysis was conducted using inductive content analysis.

The results revealed that the context of the community economy in Uthai Thani Province focuses on the development of safe agriculture, eco-tourism, and the enhancement of the community economy to achieve sustainability and the happiness of the people in the province. The provincial development framework aims toward sustainable development. The problems and needs in developing the community economy for sustainable self-reliance were found as follows 1) Problems in planning 2) Problems in organizational management 3) Problems and needs in leadership 4) Problems in control 5) Problems in participation. The development guidelines for the community economy for sustainable self-reliance in Uthai Thani Province are as follows 1) Planning planning in collaboration with the community, developing accurate and sufficient information, and aligning plans with the community context 2) Organizational management developing financial management and budgeting, developing knowledge and training, and finding marketing channels 3) Leadership developing vision and management ability, building networks, and adapting and applying technology 4) Control developing effective monitoring and evaluation systems, enforcing rules and work standards 5) Participation raising public awareness and interest, promoting participation, and developing effective communication mechanisms.

Keywords: Community Economy; Self-Reliance; Sustainability

บทนำ

การพัฒนาประเทศที่ผ่านมา มีกรอบการพัฒนาที่มุ่งสู่ “ความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน” ส่งผลให้ประเทศไทยมุ่งสู่การพัฒนาที่สูงขึ้น และมุ่งเน้นไปทางด้านความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี และการเปลี่ยนแปลงสู่เศรษฐกิจดิจิทัล โดยเชื่อว่ารายได้ของประชากรจะสูงขึ้นตามการเจริญเติบโตของเศรษฐกิจที่เติบโตขึ้น ขยายโอกาสด้านการค้าและการลงทุนของประเทศเพิ่มขึ้น ในขณะที่ด้านอื่น ๆ ยังมีคุณภาพน้อยและการพัฒนายังปรับตัวได้ช้า เช่น คุณภาพคน คุณภาพการบริการสาธารณะ คุณภาพฐานการผลิตทางการเกษตรต่ำ ทำให้เห็นได้ชัดว่าคุณภาพชีวิต ยังไม่ถูกยกระดับควบคู่ขนานไปกับการขยายตัวทางเศรษฐกิจ ทำให้เกิดความเหลื่อมล้ำสูง การเพิ่มจำนวนขึ้นของชนชั้นกลาง การเข้าสู่ สังคมผู้สูงอายุ และขณะเดียวกันก็ประสบปัญหาสิ่งแวดล้อมเสื่อมโทรมอย่างรวดเร็ว รวมทั้งผลกระทบภายนอกที่เกิดจากสภาพภูมิอากาศที่มีการผันผวนอย่างรุนแรง สะท้อนการพัฒนาที่ผ่านมาได้ว่า “เศรษฐกิจดี สังคมมีปัญหา การพัฒนาคุณภาพและไม่ยั่งยืน”(พุทธินันต์ ภาคเจริญ, 2565) กระแสการพัฒนาเศรษฐกิจที่พัฒนาไปควบคู่กับการสร้างภูมิคุ้มกันให้กับประชาชน โดยการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มาใช้เป็นแม่แบบในการขับเคลื่อนประเทศในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12 ของไทยนั้น นำมาซึ่งความสำคัญที่มีใช้ใช้ได้เฉพาะภาคเกษตร เท่านั้น แต่ยังรวมถึงการประยุกต์มาใช้กับเรื่องของการพัฒนาคน เศรษฐกิจ และสังคมของประเทศ ให้ เข้มแข็งและยั่งยืนยิ่งขึ้น อย่างไรก็ตามเศรษฐกิจพอเพียง เป็นแนวพระราชดำริในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ เป็นแนวคิดที่ตั้งอยู่บนรากฐานของวัฒนธรรมไทย เป็นแนวทางการพัฒนาที่ตั้งบนพื้นฐานของทางสายกลางและความไม่ประมาท คำนึงถึงความพอประมาณ ความมีเหตุผล การสร้างภูมิคุ้มกันในตัวเอง ตลอดจนใช้ความรู้และคุณธรรม เป็นพื้นฐานในการดำรงชีวิต ทั้งนี้การพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนอย่างยั่งยืน ได้ให้ความสำคัญต่อการพัฒนาคนและกระบวนการพัฒนาที่บูรณาการเชื่อมโยงกันทุกด้าน โดยมีเศรษฐกิจเป็นเครื่องมือในการพัฒนาคน สังคม และสิ่งแวดล้อม เพื่อความอยู่ดีมีสุขของคนไทยอย่างยั่งยืน โดยเฉพาะอย่างยิ่งคนจนในชนบท การพัฒนาที่ยึดหลักสำคัญคือการให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาของตนเอง การพัฒนาที่เกิดจากความสมัครใจมีความเป็นตัว ของตัวเองและพร้อมที่จะเปลี่ยนแปลง การมีส่วนร่วมของชุมชนจึงเป็นเครื่องค้ำประกัน ผลแห่งการพัฒนาจะตกอยู่กับประชาชนส่วนใหญ่ในระยะยาวอย่างยั่งยืน (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนา เศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2559)

ตามที่รัฐบาลได้มีการกำหนดยุทธศาสตร์การขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศไทย ด้วยโมเดลเศรษฐกิจ BCG ซึ่งเป็นรูปแบบการพัฒนาเศรษฐกิจ ที่ต่อยอดจากจุดแข็งของประเทศ ด้านความหลากหลายทางชีวภาพและความหลากหลายทางวัฒนธรรม เพื่อเชื่อมโยงกับหลักคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ที่สอดคล้องกับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน และเป็นการสานพลังของจุฬาลักษณ์ ทั้งภาคประชาชน ภาคเอกชน ภาครัฐ และภาควิชาการ ขับเคลื่อนประเทศด้วย 4 ยุทธศาสตร์หลัก ได้แก่ ยุทธศาสตร์ที่ 1 สร้างความยั่งยืนของฐานทรัพยากร ความหลากหลายทางชีวภาพ และวัฒนธรรมด้วยการจัดสมดุลระหว่างการอนุรักษ์ และการใช้ประโยชน์ ยุทธศาสตร์ที่ 2 การพัฒนาชุมชนและเศรษฐกิจฐานรากให้ เข้มแข็งด้วยทุนทรัพยากร อัตลักษณ์ ความคิดสร้างสรรค์ และ

เทคโนโลยีสมัยใหม่ ยุทธศาสตร์ที่ 3 ยกระดับการพัฒนาอุตสาหกรรมภายใต้เศรษฐกิจ BCG ให้สามารถแข่งขันได้อย่างยั่งยืน และยุทธศาสตร์ที่ 4 เสริมสร้างความสามารถในการตอบสนองต่อกระแสการเปลี่ยนแปลงของโลก ซึ่งแนวโน้มการหดตัวของ เศรษฐกิจโลก ได้ส่งผลกระทบโดยตรงต่อเศรษฐกิจไทย ซึ่งวิกฤตที่เกิดขึ้นส่งผลกระทบเป็นวงกว้าง โดยเฉพาะการประกอบอาชีพของเกษตรกร ทำให้จำเป็นต้องลดผลกระทบและให้การช่วยเหลือเกษตรกร โดยการลดรายจ่ายและเพิ่มรายได้เป็นทางเลือกที่ดีที่สุด เกษตรกรทั่วไปโดยเฉพาะเกษตรกรผู้เลี้ยงสัตว์ ไก่ไข่จึงเป็นสัตว์เศรษฐกิจที่มีความสำคัญชนิดหนึ่ง ไก่ไข่เป็นอาหาร ที่มีประโยชน์ มีคุณค่าทางอาหารสูง สามารถนำไปปรุงอาหารได้ทั้งคาวและหวาน สามารถบริโภคได้ทุกเพศทุกวัย เป็นที่ต้องการของผู้บริโภคเป็นจำนวนมากแทบทุกครัวเรือน การเลี้ยงไก่ในปัจจุบันได้มีการพัฒนาปรับปรุงพันธุ์ และการจัดการด้านอาหารสัตว์มาเป็นเวลานานแล้ว จนกระทั่งไก่ไข่หลาย ๆ พันธุ์ สามารถเลี้ยงในสภาพแวดล้อมแต่ละที่ และเลี้ยงแบบครัวเรือนได้ สามารถพึ่งพาตัวเองและนำไปสู่การสร้างความเข้มแข็งของเศรษฐกิจ ภายในประเทศ จังหวัดอุทัยธานีได้กำหนดประเด็นการพัฒนาจังหวัด ในการสร้างคุณค่าด้านการท่องเที่ยวควบคู่วิถีชีวิต เอกลักษณ์ และวัฒนธรรมของจังหวัดสู่สากล โดยให้ความสำคัญในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน ที่ต่อยอดจากจุดแข็งจุดเด่นของชุมชน ที่มีความหลากหลายด้านชีวภาพ สิ่งแวดล้อม และด้านวัฒนธรรม และการให้ความสำคัญในการเตรียมพร้อมรับการเปลี่ยนแปลงหลังสถานการณ์ โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 โดยพื้นที่ชุมชน ในจังหวัดอุทัยธานี เป็นพื้นที่ที่มีความโดดเด่นด้านวัฒนธรรมโดยเฉพาะผ้าทอมือ ที่มีอัตลักษณ์ของลวดลายผ้าชาติพันธุ์กะเหรี่ยง และมีทรัพยากรธรรมชาติที่อุดมสมบูรณ์ ซึ่งเป็นทรัพยากรสำคัญที่จะสามารถส่งเสริม สนับสนุน และสร้างสรรค์ การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อเพิ่มมูลค่าทางเศรษฐกิจและ ให้เป็นที่รู้จักและเผยแพร่ในประเทศไทยหรือระดับโลกต่อไปก่อให้เกิดความเชื่อมั่น และศรัทธาในชาติพันธุ์ของตนเองเกิดการพัฒนานวัตกรรมเกิดการพัฒนาต่อยอด เกิดการสร้างงานจ้างงาน เกิดการเรียนรู้รู้กล้าทดลองคิดสร้างสิ่งใหม่ ๆ ลดการใช้ ลดการอาศัยทรัพยากรจากภายนอก เกิดการใช้จ่ายหมุนเวียนภายในชุมชน ซึ่ง ส่งผลทางตรงต่อระบบเศรษฐกิจชุมชน และชุมชนสามารถพัฒนาสู่การพึ่งพาตนเอง รวมถึงคนในชุมชนมีทุนทางทรัพยากร และศักยภาพของชุมชน มีการผลิตเพื่อเลี้ยงตัวเองอย่างพอเพียง พึ่งพาตนเองได้ มีการพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกันทั้งภายในและภายนอกชุมชน บนพื้นฐาน การเคารพความหลากหลายทางวัฒนธรรม นำไปสู่รากฐานอันแข็งแกร่งของประเทศต่อไป (สำนักงานจังหวัดอุทัยธานี, 2565)

จังหวัดอุทัยธานี มีการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำโดยชุมชนอย่างเป็นระบบ และการน้อมนำแนวคิดของหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ไปสู่การปฏิบัติให้เกิดผลอย่างเป็นรูปธรรม โดยมีเป้าหมาย คือ ลดรายจ่าย เพิ่มรายได้ ขยายโอกาสของประชาชน เพื่อให้สามารถพึ่งพาตนเองได้อย่างยั่งยืน และจังหวัดอุทัยธานีมีเกษตรกรต้นแบบในการทำการเกษตรตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงทั้ง 8 อำเภอ 70 ตำบล ๆ ละ 1 ราย จากการดำเนินโครงการทำให้เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น เพื่อให้ประชาชนพึ่งพาตนเองได้และสามารถปรับตัวได้ในสภาวะที่มีการเปลี่ยนอยู่ตลอดเวลา จากข้อความข้างต้นผู้วิจัยจึงศึกษาแนวทางการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนเพื่อ

การพึ่งพาตนเองอย่างยั่งยืน จังหวัดอุทัยธานี โดยศึกษาจากบริบทของเศรษฐกิจชุมชน จังหวัดอุทัยธานี วิเคราะห์สภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนเพื่อการพึ่งพาตนเองอย่างยั่งยืน จังหวัดอุทัยธานี เพื่อนำไปสู่แนวทางการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนเพื่อการพึ่งพาตนเองอย่างยั่งยืน จังหวัดอุทัยธานี

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาบริบท และสภาพปัจจุบัน ในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนเพื่อการพึ่งพาตนเองอย่างยั่งยืน จังหวัดอุทัยธานี
2. เพื่อศึกษาปัญหา และความต้องการในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนเพื่อการพึ่งพาตนเองอย่างยั่งยืน จังหวัดอุทัยธานี
3. เพื่อหาแนวทางการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนเพื่อการพึ่งพาตนเองอย่างยั่งยืน จังหวัดอุทัยธานี

วิธีดำเนินการวิจัย

งานวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ผู้วิจัยได้กำหนดวิธีการดำเนินการวิจัยตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key-information) ในศึกษาคั้งนี้ จำนวน 20 คน ได้จากวิธีการ เลือกแบบเจาะจง (Purposive Selection) ประกอบด้วย ผู้แทนคณะกรรมการพัฒนาการเกษตรและสหกรณ์จังหวัดอุทัยธานี จำนวน 5 คน และผู้แทนภาคประชาชนจากทั้งหมด 8 อำเภอ จำนวน 15 คน คัดเลือกจากผลการประกวดเกษตรกรและสถาบันเกษตรกรดีเด่น/กลุ่มวิสาหกิจชุมชนดีเด่น/ศพก.ดีเด่น

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ในการศึกษาบริบท และสภาพปัจจุบัน ในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนเพื่อการพึ่งพาตนเองอย่างยั่งยืน จังหวัดอุทัยธานี เครื่องมือที่ใช้ได้แก่ เอกสาร (Document Research) สัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) เพื่อศึกษาปัญหา และความต้องการในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนเพื่อการพึ่งพาตนเองอย่างยั่งยืน จังหวัดอุทัยธานี เครื่องมือที่ใช้ได้แก่ การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) และเพื่อหาแนวทางการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนเพื่อการพึ่งพาตนเองอย่างยั่งยืน จังหวัดอุทัยธานี เครื่องมือที่ใช้ได้แก่ การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview)

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary sources) ได้มาจากการเก็บรวบรวมข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนาม เพื่อให้ได้ข้อมูลเกี่ยวกับบริบทสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการ รวมถึงแนวทางการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนเพื่อการพึ่งพาตนเองอย่างยั่งยืน จังหวัดอุทัยธานี

3.2 ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary sources) ประกอบไปด้วย 1) เอกสารสรุปสถานการณ์เศรษฐกิจการค้าจังหวัดอุทัยธานี ประจำปีเดือนธันวาคม 2567 และ 2) เอกสารแผนพัฒนาจังหวัดอุทัยธานี พ.ศ.2566– 2570

4. การวิเคราะห์ข้อมูล ในการศึกษาเรื่องแนวทางการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนเพื่อการพึ่งพาตนเองอย่างยั่งยืน จังหวัดอุทัยธานี ใช้การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา (Content analysis) แบบอุปนัย (Analytic Induction) ด้วยวิธีการตีความสร้างข้อสรุปข้อมูลจากการสัมภาษณ์ โดยได้นำประเด็นจากการถอดเทปและการจดบันทึก มาวิเคราะห์จำแนกหรือจัดกลุ่มข้อมูล และประมวลผลหาความสัมพันธ์ในด้านต่าง ๆ และให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย

สรุปผลการวิจัย

จากการศึกษาเรื่อง แนวทางการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนเพื่อการพึ่งพาตนเองอย่างยั่งยืน จังหวัดอุทัยธานี ซึ่งผู้วิจัยสามารถสรุปผลการศึกษาตามวัตถุประสงค์ ดังนี้

1. บริบทของเศรษฐกิจชุมชนจังหวัดอุทัยธานี มุ่งเน้นการพัฒนาเกษตรปลอดภัย การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ การใช้พลังงานทางเลือก และการยกระดับเศรษฐกิจชุมชน ผ่านโครงการที่ครอบคลุมหลายมิติ เพื่อนำไปสู่ความยั่งยืนและความสุขของประชาชนในจังหวัด กรอบทิศทางการพัฒนาจังหวัดอุทัยธานีมุ่งสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน โดยบูรณาการความร่วมมือจากทุกภาคส่วนเพื่อพัฒนาจังหวัดให้เป็น "เมืองเกษตรปลอดภัย ท่องเที่ยวเชิงนิเวศสุขใจ สังคมอุทัยผาสุก" โดยข้อมูลเศรษฐกิจผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัด (GPP) ปี 2564 อยู่ที่ 27,851 ล้านบาท มีโครงสร้างเศรษฐกิจพึ่งพาภาคนอกเกษตร 67.03% และภาคเกษตร 32.97% การเติบโตทางเศรษฐกิจได้รับผลกระทบจากอุทกภัยและภัยแล้งตั้งแต่ปี 2554 ภาคเกษตรเป็นภาคเศรษฐกิจหลัก โดยพืชเศรษฐกิจสำคัญได้แก่ ข้าว อ้อย มันสำปะหลัง ยางพารา ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ และสับปะรดโรงงาน มีแผนและโครงการพัฒนาที่สำคัญ (2566-2570) ด้านภาคเกษตร มีการส่งเสริมเกษตรปลอดภัย พัฒนาเกษตรอินทรีย์ และเกษตรแม่นยำ ด้านเศรษฐกิจชุมชน มีการสนับสนุนการสร้างรายได้ผ่านอาหารปลอดภัยและสมุนไพรอินทรีย์ ด้านอุตสาหกรรมแปรรูป มีการพัฒนาผลิตภัณฑ์แปรรูป เช่น ปลาแรด GI และสินค้าเกษตร ด้านการตลาดและพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ ส่งเสริมการตลาดออนไลน์และพัฒนาช่องทางจำหน่าย ด้านพลังงานทางเลือก มีการพัฒนาโครงการพลังงานแสงอาทิตย์ เพื่อสนับสนุนเศรษฐกิจฐานราก ด้านการท่องเที่ยว มีการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ วัฒนธรรม และสมาร์ททัวร์ิซึม และด้านวิจัยและพัฒนา มีการสนับสนุนการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับอัตลักษณ์และภูมิปัญญาท้องถิ่น

2. ปัญหา และความต้องการในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน เพื่อการพึ่งพาตนเองอย่างยั่งยืน จังหวัดอุทัยธานี การพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนให้สามารถพึ่งพาตนเองอย่างยั่งยืน เป็นเป้าหมายสำคัญของการพัฒนาสังคมในระยะยาว อย่างไรก็ตาม ชุมชนยังคงเผชิญกับปัญหาหลายประการ ที่ส่งผลกระทบต่อความสามารถในการพึ่งพาตนเอง รวมถึงความต้องการที่จำเป็นต้องได้รับการตอบสนอง เพื่อให้เกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืน จากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลักพบปัญหา และความต้องการดังนี้

2.1 ด้านการวางแผน พบประเด็นปัญหาที่สำคัญ ได้แก่ การขาดการวางแผนร่วมกับชุมชน การขาดข้อมูลที่ถูกต้องและเพียงพอ รวมถึงไม่มีความต่อเนื่องในการดำเนินแผน และการวางแผนที่ไม่สอดคล้องกับบริบทของชุมชน

2.2 ด้านการจัดการองค์กร พบประเด็นปัญหาที่สำคัญ ได้แก่ ปัญหาด้านการเงินและการบริหารงบประมาณ การขาดการพัฒนาองค์ความรู้และการฝึกอบรม รวมทั้งการขาดช่องทางการตลาด

2.3 ด้านผู้นำ พบประเด็นปัญหาที่สำคัญ ได้แก่ การขาดวิสัยทัศน์และความสามารถในการบริหาร การตัดสินใจแบบรวมศูนย์ ขาดการมีส่วนร่วมของชุมชน และการพัฒนาเครือข่าย รวมถึงการขาดการปรับตัวและการนำเทคโนโลยีมาใช้ และการเปลี่ยนแปลงผู้นำบ่อยครั้ง ขาดความต่อเนื่องในการพัฒนา

2.4 ด้านการควบคุม พบประเด็นปัญหาที่สำคัญ ได้แก่ การขาดระบบติดตามและประเมินผลที่มีประสิทธิภาพ การขาดการบังคับใช้กฎระเบียบและมาตรฐานการทำงาน รวมถึงการจัดการความเสี่ยงทางเศรษฐกิจยังไม่มีประสิทธิภาพ

2.5 ด้านการมีส่วนร่วม พบประเด็นปัญหาที่สำคัญ ได้แก่ การขาดความตระหนักและความสนใจของประชาชน การขาดแนวทางส่งเสริมการมีส่วนร่วม รวมถึงการขาดกลไกการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ และการเมืองในท้องถิ่น การขาดแรงจูงใจในการเข้าร่วมกิจกรรมทางเศรษฐกิจ และเวลาและภาระหน้าที่ของประชาชน

3. แนวทางการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนเพื่อการพึ่งพาตนเองอย่างยั่งยืน จังหวัดอุทัยธานี ดังนี้

3.1 แนวทางการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนในด้านการวางแผน มีดังนี้ 1) แนวทางการวางแผนร่วมกับชุมชน โดยเน้นการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชน ใช้แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง ส่งเสริมการใช้เทคโนโลยี เครือข่ายความรู้ การตลาดออนไลน์ และการพัฒนาผลิตภัณฑ์ พร้อมจัดอบรมด้านการบริหารเงินและตั้งกองทุนชุมชน 2) แนวทางการพัฒนาข้อมูลที่ถูกต้องและเพียงพอ โดยสร้างฐานข้อมูลกลาง เชื่อมโยงข้อมูลกลุ่มอาชีพ ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการจัดเก็บ วิเคราะห์ และเผยแพร่ข้อมูล ส่งเสริมการวิจัยภาคสนามและการวิเคราะห์ต้นทุน เพื่อวางแผนตลาดอย่างมีประสิทธิภาพ 3) แนวทางความต่อเนื่องในการดำเนินแผน ด้วยการส่งเสริมบทบาทเยาวชน สร้างหลักสูตรฝึกอบรม สร้างระบบเศรษฐกิจหมุนเวียนในชุมชน ลดการพึ่งพาภายนอก 4) แนวทางการวางแผนที่ไม่สอดคล้องกับบริบทของชุมชน โดยศึกษาข้อมูลพื้นฐานอย่างลึกซึ้ง ใช้หลัก SMART Goals ส่งเสริมการเรียนรู้ร่วมกัน การรวมกลุ่ม และการใช้แพลตฟอร์มออนไลน์ พร้อมทั้งประสานงานกับหน่วยงานสนับสนุน เช่น OTOP และตลาดชุมชน

3.2 แนวทางการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนในด้านการจัดการองค์กร มีดังนี้ 1) แนวทางการพัฒนาการเงินและการบริหารงบประมาณ ส่งเสริมการหารายได้จากกิจกรรมในชุมชน เช่น การแปรรูปสินค้า การท่องเที่ยว หรือการค้าขายออนไลน์ สร้างระบบระดมทุนแบบมีส่วนร่วม เพิ่มความโปร่งใสในการบริหารงบประมาณด้วยการเปิดเผยข้อมูล ส่งเสริมการเรียนรู้ด้านการเงินแก่

เยาวชน จัดตั้งกองทุนฉุกเฉินและส่งเสริมการมีประกันภัย 2) แนวทางการพัฒนาองค์ความรู้และการฝึกอบรม วางแผนพัฒนาทักษะตามความต้องการของชุมชน เช่น เกษตรกรรมยั่งยืน การพัฒนาธุรกิจ การสร้างแบรนด์ และการทำตลาด ส่งเสริมการสร้างเครือข่ายแลกเปลี่ยนความรู้ในชุมชน และการฝึกอบรมผู้นำเพื่อบริหารโครงการอย่างยั่งยืน 3) แนวทางการหาช่องทางทางการตลาด สนับสนุนการสร้างแบรนด์ผลิตภัณฑ์ท้องถิ่น พัฒนาบรรจุภัณฑ์ และใช้แพลตฟอร์มออนไลน์ รวมถึงโซเชียลมีเดียในการส่งเสริมการขาย จัดกิจกรรมตลาดนัด งานเทศกาล และการท่องเที่ยวชุมชนเพื่อเพิ่มรายได้ และส่งเสริมกลยุทธ์การตลาดหลากหลาย เช่น การตลาดแบบปากต่อปาก และการอบรมความรู้ด้านการตลาดทั้งออนไลน์และออฟไลน์

3.3 แนวทางการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนในด้านผู้นำ มีดังนี้ 1) แนวทางในการพัฒนาวิสัยทัศน์และความสามารถในการบริหาร โดยจัดเวทีประชาคมเพื่อกำหนดวิสัยทัศน์ ใช้การวิเคราะห์ SWOT พัฒนาองค์ความรู้ด้านการบริหารจัดการ ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชน และใช้เทคโนโลยีในการบริหารงบประมาณและพัฒนาโครงการ 2) แนวทางการตัดสินใจแบบรวมศูนย์ ส่งเสริมกลไกการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วน เช่น การตั้งกลุ่มออมทรัพย์และสหกรณ์ สร้างเครือข่ายระหว่างชุมชน รวมถึงความร่วมมือกับภาคเอกชน รัฐ และสถาบันการศึกษา ใช้รูปแบบ “ประชารัฐ” และโมเดลธุรกิจเพื่อสังคม พร้อมทั้งจัดกิจกรรมสร้างแรงจูงใจให้คนรุ่นใหม่เข้ามามีบทบาท 3) แนวทางในการปรับตัวและการนำเทคโนโลยีมาใช้ สนับสนุนการคิดเชิงนวัตกรรม พัฒนาแนวคิดผู้นำยุคใหม่ ใช้เทคโนโลยี เช่น AI และ Big Data สร้างเครือข่าย Smart Community และส่งเสริมบทบาทเยาวชนดิจิทัลในการถ่ายทอดความรู้แก่ผู้นำชุมชน พร้อมเปิดพื้นที่ให้คนรุ่นใหม่มีส่วนร่วมในการบริหารเศรษฐกิจชุมชน

3.4 แนวทางการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนในด้านการควบคุม มีดังนี้ 1) แนวทางการพัฒนาระบบติดตามและประเมินผลที่มีประสิทธิภาพ จัดตั้งคณะกรรมการติดตามจากภาคประชาชน ใช้แบบสำรวจและเวทีประชาคมในการประเมินผล กำหนดตัวชี้วัดที่ชัดเจนทั้งเชิงปริมาณและคุณภาพ พร้อมส่งเสริมเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และสร้างแรงจูงใจผ่านรางวัลชุมชนต้นแบบ 2) แนวทางการบังคับใช้กฎระเบียบและมาตรฐานการทำงาน ใช้แนวทางมาตรฐานขั้นต่ำที่ชุมชนมีส่วนร่วมออกแบบ จัดอบรมความรู้เกี่ยวกับกฎหมายและมาตรฐาน จัดทำคู่มือเข้าใจง่าย พร้อมใช้เทคโนโลยีดิจิทัลช่วยในการตรวจสอบและติดตามข้อกำหนด 3) แนวทางการจัดการความเสี่ยงทางเศรษฐกิจยังไม่มีประสิทธิภาพ ส่งเสริมรายได้หลายแหล่ง เศรษฐกิจหมุนเวียน และเทคโนโลยี Smart Farming สนับสนุนการทำประกันภัย การออมในรูปแบบสหกรณ์ จัดอบรมการบริหารความเสี่ยง และสร้างที่ปรึกษาทางเศรษฐกิจร่วมกับมหาวิทยาลัยหรือหน่วยงานภาครัฐ

3.5 แนวทางการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนในด้านการมีส่วนร่วม มีดังนี้ 1) แนวทางการพัฒนาความตระหนักและความสนใจของประชาชน จัดเวทีประชาคมและใช้สื่อสร้างสรรค์ เช่น อินโฟกราฟิกและแอนิเมชัน เพื่อให้ประชาชนเข้าใจประโยชน์ของการพัฒนาเศรษฐกิจ ส่งเสริมแนวคิดชุมชนคิด ชุมชนทำ และปลูกฝังแนวคิดเศรษฐกิจชุมชนตั้งแต่ในครอบครัวและโรงเรียน 2) แนวทางการส่งเสริมการมีส่วนร่วม จัดตั้งกลุ่มอาชีพ วิสาหกิจชุมชน และสหกรณ์ ส่งเสริมการเรียนรู้

ผ่านค่าย ฝึกงาน และโครงการเยาวชน พร้อมเปิดช่องทางรับฟังความคิดเห็นและปรับปรุงการมีส่วนร่วมอย่างต่อเนื่อง 3) แนวทางการพัฒนากลไกการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ และการเมืองในท้องถิ่น พัฒนาทักษะการสื่อสารของผู้นำ ใช้ภาษาที่เข้าใจง่าย ส่งเสริมบทบาทของผู้นำท้องถิ่นในการวางแผนและตัดสินใจ พร้อมจัดกิจกรรมส่งเสริมเศรษฐกิจ เช่น เทศกาลสินค้าชุมชน และสร้างความร่วมมือกับธุรกิจภายนอก 4) แนวทางการเข้าร่วมกิจกรรมทางเศรษฐกิจ จัดกิจกรรมให้รางวัล สร้างแรงบันดาลใจจากตัวอย่างชุมชนต้นแบบ สนับสนุนสินเชื่อดอกเบี้ยต่ำ และให้ข้อมูลสร้างความมั่นใจในการลงทุนของประชาชน 5) แนวทางการพัฒนาการแบ่งเวลาและภาระหน้าที่ของประชาชน ส่งเสริมการฝึกอบรมด้านการบริหารเวลา สร้างแรงจูงใจให้เข้าร่วมกิจกรรม พร้อมทั้งสนับสนุนจากภาครัฐด้านทุนและทรัพยากร และจัดประชาพิจารณ์เพื่อสร้างความเข้าใจร่วมกันระหว่างผู้นำกับประชาชน

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการศึกษาวิจัยเรื่อง แนวทางการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน เพื่อการพึ่งพาตนเองอย่างยั่งยืน จังหวัดอุทัยธานี มีประเด็นที่จะนำมาอภิปรายผลได้ดังต่อไปนี้

1. ผลจากการศึกษาบริบทของเศรษฐกิจชุมชนจังหวัดอุทัยธานี มุ่งเน้นการพัฒนาเกษตรปลอดภัยชุมชนมีการส่งเสริมเกษตรปลอดภัย เกษตรอินทรีย์ และเกษตรแม่นยำ เพื่อลดความเสี่ยงจากปัญหามลพิษธรรมชาติและเพิ่มคุณภาพผลผลิต เหตุผล: การเน้นเกษตรปลอดภัยช่วยสร้างความมั่นคงทางอาหารและรายได้ เพิ่มความเชื่อมั่นของผู้บริโภค สอดคล้องกับ สำนักงานจังหวัดอุทัยธานี, (2565) ส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศและวัฒนธรรม ชุมชนมีการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศและสมาร์ททริซึม เพื่อเพิ่มรายได้และสร้างความยั่งยืนด้านเศรษฐกิจและสิ่งแวดล้อม เหตุผล: การใช้ทรัพยากรธรรมชาติและวัฒนธรรมเชิงสร้างสรรค์ช่วยกระจายรายได้ ลดการพึ่งพาภาคเกษตรอย่างเดียว พัฒนาการใช้พลังงานทางเลือกการสนับสนุนโครงการพลังงานแสงอาทิตย์เพื่อเศรษฐกิจฐานราก เหตุผล: ลดต้นทุนพลังงาน เพิ่มความมั่นคงด้านพลังงาน และส่งเสริมความยั่งยืนด้านสิ่งแวดล้อมการยกระดับเศรษฐกิจชุมชนหลายมิติ การสนับสนุนเศรษฐกิจชุมชน เช่น อาหารปลอดภัย สมุนไพรอินทรีย์ ผลิตภัณฑ์แปรรูป และตลาดออนไลน์ เหตุผล: การพัฒนาหลายมิติช่วยกระจายรายได้ ลดความเสี่ยงทางเศรษฐกิจ และเพิ่มความสามารถแข่งขันของชุมชนบูรณาการความร่วมมือจากทุกภาคส่วนการพัฒนาจังหวัดมุ่งสู่เมืองเกษตรปลอดภัย ท่องเที่ยวเชิงนิเวศสุขใจ สังคมอุทัยผาสุก โดยมีการร่วมมือระหว่างชุมชน ภาครัฐ และเอกชน เหตุผล: การทำงานร่วมกันสร้างความต่อเนื่อง ลดความซ้ำซ้อน และทำให้โครงการตอบสนองความต้องการของประชาชนได้ดียิ่งขึ้น ผลกระทบต่อเศรษฐกิจและสังคม GPP ปี 2564 อยู่ที่ 27,851 ล้านบาท โดยภาคนอกเกษตร 67.03% และภาคเกษตร 32.97% การเติบโตได้รับผลกระทบจากอุทกภัยและภัยแล้ง เหตุผล: การพึ่งพาภาคเกษตรสูง ทำให้เศรษฐกิจอ่อนไหวต่อภัยธรรมชาติ ดังนั้น การกระจายรายได้และสร้างเศรษฐกิจหลายมิติจึงจำเป็น

2. ผลการจากศึกษาปัญหา และความต้องการในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนเพื่อการพึ่งพาตนเองอย่างยั่งยืน จังหวัดอุทัยธานี พบปัญหาและอุปสรรค ดังนี้ 1) ด้านการวางแผนปัญหาที่พบ ได้แก่ การขาดการวางแผนร่วมกับชุมชน ขาดข้อมูลที่ถูกต้องและเพียงพอ ขาดความต่อเนื่องในการดำเนินงาน และแผนงานไม่สอดคล้องกับบริบทของชุมชน เหตุผล: การวางแผนที่ไม่รวมผู้มีส่วนได้ส่วนเสียและขาดข้อมูลสนับสนุนทำให้แผนงานไม่ตอบสนองต่อความต้องการและความสามารถของชุมชน ทำให้เกิดความล้มเหลวในการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง สอดคล้องกับงานวิจัยของ นฤมล อนุสนธิ์พัฒน์ และอิทธิเทพ หลินวรรัตน์ (2564) 2) ด้านการจัดการองค์กรปัญหาที่พบ ได้แก่ การบริหารงบประมาณและการเงินไม่เพียงพอ ขาดการพัฒนาองค์ความรู้และการฝึกอบรม และขาดช่องทางการตลาด เหตุผล: การขาดความพร้อมด้านทรัพยากรและความรู้ในการจัดการองค์กรทำให้ชุมชนไม่สามารถสร้างรายได้หรือบริหารกิจกรรมทางเศรษฐกิจได้อย่างมีประสิทธิภาพ 3) ด้านผู้นำปัญหาที่พบ ได้แก่ ขาดวิสัยทัศน์และความสามารถในการบริหาร การตัดสินใจแบบรวมศูนย์ ขาดการมีส่วนร่วมและการสร้างเครือข่าย รวมถึงขาดการปรับตัวและการใช้เทคโนโลยี และการเปลี่ยนแปลงผู้นำบ่อย เหตุผล: ผู้นำที่ไม่สามารถสร้างวิสัยทัศน์และเครือข่ายร่วมกับชุมชนได้ ส่งผลให้การพัฒนาขาดความต่อเนื่องและประชาชนมีส่วนร่วมไม่เพียงพอ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ประภัสรา ปราชญา และพีระพงศ์ ภักคศิริ (2564) 4) ด้านการควบคุมปัญหาที่พบ ได้แก่ การขาดระบบติดตามและประเมินผลที่มีประสิทธิภาพ การขาดการบังคับใช้กฎระเบียบ และการจัดการความเสี่ยงทางเศรษฐกิจยังไม่เพียงพอ เหตุผล: การขาดกลไกควบคุมและประเมินผลทำให้ชุมชนไม่สามารถปรับปรุงแผนงานหรือรับมือกับความเสี่ยงได้ ส่งผลต่อความยั่งยืนของกิจกรรมทางเศรษฐกิจ 5) ด้านการมีส่วนร่วมปัญหาที่พบ ได้แก่ ขาดความตระหนักและความสนใจของประชาชน ขาดแนวทางส่งเสริมการมีส่วนร่วม ขาดกลไกการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ ขาดแรงจูงใจ และเวลาหรือภาระหน้าที่ของประชาชนจำกัด เหตุผล: การมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นปัจจัยสำคัญในการสร้างความยั่งยืน หากประชาชนไม่ตระหนักหรือไม่สามารถเข้าร่วมได้เต็มที่ ทำให้การดำเนินโครงการไม่ตอบสนองต่อความต้องการของชุมชนอย่างแท้จริง

3. ผลจากการศึกษาแนวทางการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน เพื่อการพึ่งพาตนเองอย่างยั่งยืน จังหวัดอุทัยธานี ผู้ศึกษาได้ทำการศึกษาแนวทางการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน เพื่อการพึ่งพาตนเองอย่างยั่งยืน จังหวัดอุทัยธานี มีแนวทางดังนี้ 1) ด้านการวางแผน เน้นการมีส่วนร่วมของประชาชนในการกำหนดเป้าหมายและวางแผนปฏิบัติการการวางแผนเชิงกลยุทธ์ โดยใช้ข้อมูลและเทคโนโลยีดิจิทัล เพื่อสนับสนุนการตัดสินใจและพัฒนาผลิตภัณฑ์ การจัดสรรทรัพยากรและการจัดการทุนอย่างเป็นระบบ เหตุผล: การมีส่วนร่วมในการวางแผนช่วยสร้างความเข้าใจและความรับผิดชอบร่วมกัน ทำให้แผนงานสอดคล้องกับบริบทและความต้องการของชุมชน เพิ่มโอกาสความสำเร็จของโครงการ สอดคล้องกับ จันทนา อินทนิม (2561) 2) ด้านการจัดการองค์กร ส่งเสริมการตั้งกองทุนชุมชน การสร้างรายได้เสริม และการบริหารจัดการงบประมาณอย่างมีส่วนร่วม การพัฒนาทักษะการเงิน การตลาด และการสร้างเครือข่ายการค้า เหตุผล: การจัดการองค์กรที่เข้มแข็งและมีระบบสนับสนุนทางการเงินช่วยให้ชุมชนสามารถรับมือกับความเสี่ยงและสร้างความมั่นคงทางเศรษฐกิจ

ระยะยาว 3) ด้านผู้นำ ผู้นำต้องมีวิสัยทัศน์ ความคิดสร้างสรรค์ ความสามารถในการประสานงาน และปรับตัวตามสถานการณ์ สร้างความร่วมมือระหว่างชุมชน ภาครัฐ และภาคเอกชน เหตุผล: ผู้นำที่มีศักยภาพเป็นปัจจัยสำคัญในการขับเคลื่อนเป้าหมายและสร้างแรงจูงใจให้คนในชุมชนร่วมมือกัน สอดคล้องกับ ไกรสร วันละ (2564) 4) ด้านการควบคุม จัดทำระบบติดตามและประเมินผลอย่างมีส่วนร่วม กำหนดตัวชี้วัดที่ชัดเจน ใช้ผลประเมินปรับปรุงแผนงาน ส่งเสริมการจัดการความเสี่ยงและการสร้างแผนรับมือวิกฤตเศรษฐกิจ เหตุผล: ระบบควบคุมที่มีประสิทธิภาพช่วยให้ชุมชนสามารถปรับปรุงโครงการอย่างต่อเนื่อง ลดความสูญเสียและเพิ่มความยั่งยืน 5) ด้านการมีส่วนร่วมสร้างความเข้าใจและการสื่อสารที่ดี กระตุ้นให้ประชาชนมีส่วนร่วมและรวมกลุ่มเพื่อสร้างความเข้มแข็ง ส่งเสริมเยาวชนและคนรุ่นใหม่ให้เข้ามามีบทบาทในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน เหตุผล: การมีส่วนร่วมของประชาชนทุกระดับเป็นปัจจัยสำคัญในการสร้างความยั่งยืนและตอบสนองต่อความต้องการของชุมชนอย่างแท้จริง (จันทนา อินทิม, 2561; ไกรสร วันละ, 2564)

นอกจากนี้ ยังสอดคล้องกับ ภัทรธมนต์ พลรงค์ และคณะ (2565) เรื่องการประยุกต์ใช้แนวคิดเศรษฐกิจชีวภาพ เศรษฐกิจหมุนเวียน และเศรษฐกิจสีเขียวกับการจัดงานอีเวนต์ ผลการวิจัยพบว่า ภายใต้หลักแนวคิด BCG คือการใช้ชีวมวลและทรัพยากรชีวภาพที่หลากหลายอย่างมีประสิทธิภาพ การให้ความสำคัญกับนวัตกรรมและความรู้ทางชีวภาพ การพิจารณาของเสียจากกิจกรรมเศรษฐกิจชีวภาพเป็นทรัพยากรที่สามารถนำกลับมาใช้ใหม่ในระบบ รวมถึงสอดคล้องกับงานวิจัยของประเมิน ภาพภักดี (2564) ทำการศึกษาเรื่อง แนวทางการจัดการทรัพยากรป่าชุมชนอย่างยั่งยืนในเขตพื้นที่ภาคตะวันออก ผลการศึกษาพบว่า การจัดการทรัพยากรป่าชุมชนที่สามารถจัดการได้อย่างยั่งยืน ต้องคำนึงถึงการได้ประโยชน์ที่สมดุลกันระหว่างป่ากับชุมชน มีการวางแผนจัดการโดยไม่แยกป่าออกจากชุมชน กิจกรรมที่ถูกกำหนดภายใต้กฎระเบียบตามมติของชุมชนต้องไม่ส่งผลกระทบต่อ ใดๆ ต่อผลประโยชน์ที่เคยได้รับจากทรัพยากรป่าชุมชน การดำเนินการทุกอย่างจะต้องเน้นการมีส่วนร่วมของชุมชน และต้องสร้างความตระหนักรู้ถึงผลกระทบจากการทำลายป่าชุมชน นอกจากนี้การสร้างความปลอดภัยของทรัพยากรป่าชุมชน ยังแสดงให้เห็นถึงความสามัคคีและความเข้มแข็งของชุมชน

องค์ความรู้ใหม่

จากการสังเคราะห์ผลการวิจัยเรื่องแนวทางการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนเพื่อการพึ่งพาตนเองอย่างยั่งยืน จังหวัดอุทัยธานี ผู้วิจัยจึงได้ข้อสรุปองค์ความรู้เชิงลึกและเป็นระบบ ซึ่งได้นำเสนอผ่านแผนภาพต่อไปนี้

ภาพ 1 องค์ความรู้ที่ได้สังเคราะห์จากการวิจัย

สรุปและข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาเรื่อง แนวทางการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนเพื่อการพึ่งพาตนเองอย่างยั่งยืน จังหวัดอุทัยธานี พบว่า บริบทของเศรษฐกิจชุมชนจังหวัดอุทัยธานี มุ่งเน้นการพัฒนาเกษตรปลอดภัย การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ การใช้พลังงานทางเลือก และการยกระดับเศรษฐกิจชุมชน ผ่านโครงการที่ครอบคลุมหลายมิติ เพื่อนำไปสู่ความยั่งยืนและความสุขของประชาชนในจังหวัด กรอบทิศทางการพัฒนาจังหวัดอุทัยธานี มุ่งสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน โดยการดำเนินงานดังกล่าวได้รับความร่วมมืออย่างดีจากหน่วยงานภาครัฐ ได้แก่ หน่วยงานท้องถิ่น และผู้นำชุมชนในพื้นที่ นอกจากนี้ยังหา และความต้องการในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนเพื่อการพึ่งพาตนเองอย่างยั่งยืน จังหวัดอุทัยธานี ประกอบด้วย 1) ด้านการวางแผน ได้แก่ การขาดการวางแผนร่วมกับชุมชน การขาดข้อมูลที่ถูกต้องและเพียงพอ รวมถึงไม่มีความต่อเนื่องในการดำเนินแผน และการวางแผนที่ไม่สอดคล้องกับบริบทของชุมชน 2) ด้านการจัดการองค์กร ได้แก่ ปัญหาด้านการเงินและการบริหารงบประมาณ การขาดการพัฒนาองค์ความรู้และการฝึกอบรม รวมทั้งการขาดช่องทางการตลาด 3) ด้านผู้นำ ได้แก่ การขาดวิสัยทัศน์และความสามารถในการบริหาร การตัดสินใจแบบรวมศูนย์ ขาดการมีส่วนร่วมของชุมชนและการพัฒนาเครือข่าย รวมถึงการขาดการปรับตัวและการนำเทคโนโลยีมาใช้ และการเปลี่ยนแปลงผู้นำบ่อยครั้ง ขาดความต่อเนื่องในการพัฒนา 4) ด้านการควบคุม ได้แก่ การขาดระบบติดตามและประเมินผลที่มีประสิทธิภาพ การขาดการบังคับใช้กฎระเบียบและมาตรฐานการทำงาน รวมถึงการการจัดการความเสี่ยงทางเศรษฐกิจยังไม่มีประสิทธิภาพ 5) ด้านการควบคุม ได้แก่ การขาดความตระหนักและความสนใจของประชาชน การขาดแนวทางส่งเสริมการมีส่วนร่วม รวมถึงการขาดกลไกการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ และการเมืองในท้องถิ่น การขาดแรงจูงใจในการเข้าร่วมกิจกรรมทางเศรษฐกิจ และเวลาและภาระหน้าที่ของประชาชน ดังนั้น ผู้วิจัยได้มีข้อเสนอแนะที่ได้จากการศึกษาแบ่งออกเป็น 2 ด้านสำคัญ ได้แก่

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

1.1 ส่งเสริมให้คนในชุมชนมีบทบาทในการกำหนดทิศทางการพัฒนา รวมถึงผู้นำชุมชนมีการตั้งเป้าหมายที่เป็นรูปธรรม วัดผลได้ และสอดคล้องกับศักยภาพของชุมชน

1.2 หน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องสร้างระบบถ่ายทอดองค์ความรู้ให้คนรุ่นต่อไป และประสานความร่วมมือกับหน่วยงานรัฐ เอกชน และสถาบันการศึกษา เพื่อพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือระหว่างชุมชนเพื่อแลกเปลี่ยนองค์ความรู้

1.3 ผู้นำชุมชนควรให้ความสำคัญในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนให้เติบโตอย่างยั่งยืน ผู้นำต้องมีวิสัยทัศน์ ความสามารถในการบริหาร การสร้างความร่วมมือ และการปรับตัวให้ทันกับการเปลี่ยนแปลง

1.4 หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรมีกระบวนการติดตามผล อย่างสม่ำเสมอเพื่อให้มั่นใจว่าแผนงานดำเนินไปตามเป้าหมาย

1.5 หน่วยงานที่เกี่ยวข้องส่งเสริมจิตสำนึกความเป็นเจ้าของของชุมชน ตระหนักถึงความสำคัญของการเข้าร่วมกิจกรรมทางเศรษฐกิจ

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการพัฒนางานวิจัย

2.1 การเสริมสร้างความเข้มแข็งของเศรษฐกิจฐานรากผ่านนวัตกรรมชุมชนใน จังหวัดอุทัยธานี

2.2 บทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการส่งเสริมเศรษฐกิจฐานรากใน จังหวัดอุทัยธานี

2.3 ข้อเสนอเชิงนโยบายในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนเพื่อการพึ่งพาตนเองอย่างยั่งยืน จังหวัดอุทัยธานี

เอกสารอ้างอิง

- ไกรสร วันละ. (2564). การขับเคลื่อนเป้าหมายการพัฒนาอย่างยั่งยืนของประเทศไทย. วารสาร มจร.บาฬีศึกษาพุทธโฆสปริทรรศน์, 7(3), 159–175.
- จันทนา อินทมิม. (2561). การจัดการชุมชนเข้มแข็งตามแนวคิดปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง: กรณีศึกษาศูนย์การเรียนรู้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ตำบลบางปลา อำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ. วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี, 12(1), 45–58.
- นฤมล อนุสนธิ์พัฒน์ และอิทธิเทพ หลินวรรตน์. (2564). การพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนพึ่งพาตนเองบน พื้นฐานชุมชนอาชีพไทย. วารสารมหาจุฬานาครทรรศ, 8(12), 271–284.
- ประภัสรา ปราชญา และพีระพงศ์ รักศิริ. (2564). แนวทางการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนให้ยั่งยืนด้วย ภูมิปัญญาท้องถิ่น กรณีศึกษาวิสาหกิจชุมชนบ้านคลองสำโรง อำเภอบ้านแพ้ว จังหวัด สมุทรสาคร. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- ประเมิน กาฬภักดี. (2564). แนวทางการจัดการทรัพยากรป่าชุมชนอย่างยั่งยืนในเขตพื้นที่ภาค ตะวันออก. สระบุรี: โรงเรียนนายเรืออากาศนวมินทกษัตริยาธิราช.
- พุทธินันต์ ภาคเจริญ. (2565). แนวทางการพัฒนาชุมชนหมู่บ้านไปสู่ความยั่งยืนในบริบทของสังคม เมือง กรณีศึกษา หมู่บ้านดงยาง หมู่ที่ 12 ตำบลสวนกล้วย อำเภอบ้านโป่ง จังหวัดราชบุรี (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ). มหาวิทยาลัยศิลปากร, กรุงเทพฯ.
- ภัทรธมนต์ พลรงค์, จิตพนธ์ ชุมเกตุ และเกิดสิริ เจริญวิศาล. (2565). การประยุกต์ใช้แนวคิด เศรษฐกิจชีวภาพ เศรษฐกิจหมุนเวียน และเศรษฐกิจสีเขียวกับการจัดงานอีเวนต์. Journal of Arts Management, 6(3), 198–214.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2559). แผนพัฒนาเศรษฐกิจและ สังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560–2564). กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนา เศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.
- สำนักงานจังหวัดอุทัยธานี. (2565). แผนพัฒนาจังหวัดอุทัยธานี พ.ศ.2566–2570. อุทัยธานี: สำนักงานจังหวัดอุทัยธานี.